

Zeitschrift: Bündner Schulblatt = Bollettino scolastico grigione = Fegl scolastic
grischun

Band: 66 (2004-2005)

Heft: 7: Selbstmanagement - Lust auf Zukunft

Rubrik: Pagina Rumantscha

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 21.11.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Tgei ei ina buna scola?

Richard Caduff (translatu da Sandra Sutz)

Caras scolaras e scolars

Preziai geniturs, scolastas e scolasts

Stimadas amitgas ed amitgs dalla scola mercantila

Jeu salidel Vos cordialmein ed engraziell per l'invitaziun

Tgei pretendel jeu sco patrun dad ina scola, dad ina buna scola?

A mi fuss il tema «tgei pretendel jeu d'in bien emprendist?» staus pli datier – denton san ins eventualmein cumbinar quellas duas materias.

La scola ei responsabla per ina buna instructziun digl emprendist els divers roms. Il pli impurtont ei d'intermediar al scolar la savida necessaria, aschia ch'el ha la pusseivladad, da terminar ils examens finals cun success.

Ein cheutras tuttas consignaziuns, ch'eiin buca da sutschazegiar, ademplidas? Jeu creiel strusch.

Tiels mistregns manuals ei la scola professiunala pil pli in stuer per ils emprendists. Plascheivlas prestaziuns en scola ston mo vegnir contonschidas per terminar ils examens finals cun success.

Tiels mistregns mercantils semuossa plitost il cuntrari. Entras bunas prestaziuns en scola sesenta igl emprendist ualti segirs e la lavur en fatschenta piarda l'impurtonza. Sco patrun deploreschel jeu quella circumstanza e giavischel che era ils scolasts segidan da cumbatter quella tenuta.

Igl ei actual da selamentar sur dalla munconza da plazzas d'emprendissadi – daco ch'igl ei denton aschia vegn strusch sedumandau – ni plitost mo subjectiv.

Praticamein mintga piazza d'emprendissadi mercantila ei ord vesta economica, quintau sin ils onns da scolaziun, ina fatschenta deficitaria. Mintg'emprendist ha il dretg sin tschun jamnas vacanzas pagadas e dus dis ad jamna va el a scola ni frequenta divers cuors. Per consequenza eis el mo ca. 50% dil temps effectiv da lavur en fatschenta. Il plaz da lavur cun tut ses indrezs sto denton esser avon maun sur onn.

Quei ein denton buc ils motivs principals per la sminuaziun dallas plazzas d'empre-

dissadi mercantilas. Ils suandonts facturs giogan la rolla impurtonta :

La motivaziun dils emprendists da prestar per la fatschenta dapli che mo il necessari maunca en general.

Scolaziuns da lungatgs e ed auters cuors han il per part liug en auters cantuns ni schizun egl exteriur. Pil pli vegn ei aunc quintau cun sustegn finanziel dil menaschi d'emprendissadi.

Absolvents dalla maturitad professiunala ein en general buca da differenziar d'emprendist mercantil – schegie ch'ei astgass vegnir spitgau ina meglia prestaziun.

Tgei ha ussa la scola da far cun quei?

Eis ei propi necessari d'organisar dis da skis ni autras occurrenzas durant il temps da lavur?

Ston scolaziuns da lungatgs ed auters cuors vegni frequentai egl jester?

En ina scola mercantila duess il patertgar economic vegnir promovius – tgi sa sche tut ils scolasts vesan era quei aschia?

La relaziun directa tier l'economia vesan ins il meglia sch'il patrun sto procurar durant igl entir meins per daners da saver dar las pagas als emploiai alla fin dil meins.

Han tuts aunc en memoria quels connexs? Las semplas leschas dall'economia duessan vegnir intermediadas ad in frequentader d'ina scola mercantila. Ell'economia sa la paga mo vegnir pagada sch'ils mieds finansials ein era avon maun.

Ils emprendists dueien buca vegni instrui sco explotaders cun la pli impurtonta finamira da fadigiar daners en surabundanza – denton ston ins saver survivor economicamein. Ell'economia privata funcziuna quei mo sche la fatschenta ei finanzielmein sauna. Vid quei duessan era quels patertgar che survegnan alla fin dil meins la paga per lur lavur prestada, independent sche la fatschenta prosperescha ni buc.

Ch'il patertgar dils scolasts ei per part critics enviars l'economia ei en uorden – en ina scola mercantila duess denton mai vegnir instruiu antieconomic.

Che las lecziuns en scola e la pratica en fatschenta ein dua pèra calzers, acceptein nus senz'auter – forsa fuss ei denton pusseivel da savischinar en certs roms.

En quei senn pretendel jeu d'ina buna scola, che'ei vegni instruiu indipendenza, partertgar mercantil e ch'ils scolars vegnien motivai da buca prestar mo en scola il meglia.

Lubi a mi sco finiziun aunc in giug mathematic. Denter il vegnavel ed il sissontatschunavel onn da vegliadetgna unfrin nus per la lavur ca. 23% da nies temps. Ei dependa oravontut dalla qualitat e dil resultat da nosa lavur sco nus savein passentar ils 77% da nies temps restont. Ei sepaga pia da s'engaschar cumpleinamein gia egl emprendissadi.

Las experienzas menziunadas en miu plaid, pertuccan buc oravontut ils emprendists en nosa fatschenta. Nus occupein aunc adina treis emprendistas, ferton ch'autras fatschentas instrueschan era ord ils motivs numnai pli e pli paucs emprendists.

Signur Iso Tuor ha giavischau in votum critic – jeu sperel che miu plaid vegni prius si sco critica constructiva e che certs patertgs vegnien forsa schizun realisai sin ina moda ni l'otra.

Jeu gratuleschel alla scola mercantila sin siu giubileum da 15 onns ed engraziell oravontut al rector, signur Iso Tuor, per sia fetg buna lavur. Denton era a scolastas e scolasts, al cussegl da scola ed a tut quels che s'engaschan per la scola sin ina moda ni l'otra engraziell jeu zun fetg.

Jeu sai dir cun perschasiun – nus havein ina buna scola mercantila e lein perquei mantener ella aschi ditg sco pusseivel.

Tgei ei ina buna scola?

Occorrenza publica cun prof. Rolf Dubs
Matilda Maissen, Trun

Preziai geniturs, scolastas e scolasts, preziau Iso Tuor, preziazi tuts presents

Il directur dalla scola, signur Iso Tuor, ha supplicau mei da parter entgins patratgs cun vus davart il tema; «tgei spetgel jeu sco genitur d'ina buna scola?».

Jeu hiel treis affons (giuvenis) ch'ei per part aunc ella pubertad. Avon dus onns ha il vegl (21 onns) serrau giu cun success la scola mercantila a Glion.

Duront ch'jeu sundel s'occupada dalla tematica ein ils suandonts vers d'Antoine de Saint-Exupery vegni endamen a mi:

*Sche Ti vulas baghegiar ensemen ina barca,
cloma buc ensemen la gliued,
per ir per lenna,
per preparar uaffens,
reparer lavurs
e parter en la lavur,
mobein instruescha ils carstgauns
el desideri suenter la
vasta, infinita mar.*

Da principi sundel jeu dil meini che nus geniturs dein avon la direcziun fundamentala dalla veta a nos affons. Nus confruntein els cun reglas e cunfins. Nus communichein ad els valurs per lur via. Nus dotein pia els cun tut quei ch'els san druvar en lur veta. Igl ei nies pensum da sustener els da tschentar lur finamiras, d'avischinar els ad in vast spectrum da pusseivladads e da promover lur talents e lur tendenzas.

Ina scola per l'ulteriura formaziun ha pia il pensum da cuntinuar il process gia entschiet. Ella duei accumpignar ils giuvenils entras las undas dalla veta e sustener els. Plinavon duess ella equipar els culs uaffens e las habilitads ch'els basegnan per ina veta independenta e per lur clamada.

La muntada ch'in compass, in indrez da radar ed in sistem da navigaziun ha per in mariner ein per nos affons ils agids per la veta ch'ina buna scola porscha.

Jeu hiel resumau mes patratgs e mes giavischs tier la tematica; «tgei ei ina buna scola?», en quater puncts principals.

1. In impurtont element d'ina buna scola ei ina atmosfera positiva ed aviarta. ScolarAs sco era scolastAs duessan sesentir bein ed emprender resp. instruir bugen. Gest en quei connex giogan activitads sco sport, musica, projects, presentaziuns da classa etc. ina fetg impurtonta rolla.
2. ScolarAs duessan sesentir acceptai. En cass da problems ston els saver tier tgi ch'ei san sedrizzar e ch'els vegnan pri serius.

ScolarAs duessan vegnir plidentai sch'els sesanflan en ina crisa. En quellas situaziuns san els savens buca comunicar endretg a casa. Il contact denter la scola ed ils geniturs ei da grond'impurtonza. Savens semuossa ch'ils geniturs drovan agid.

3. Ina buna scola drova personalitads sco scolastAs. Secapescha che l'intermediaziun da savida sto vegnir ademplida.

ScolastAs duessan esser pertscharts ch'els ein personas exemplaricas pils affons. Ed en quei grau drovan ils ma-

gisterAs bien susteniment dils meinascolas. Per mei ei ina scolastA buca mo intermediaturA da savida mokein era pedagogA!

4. D'ina scola moderna spetgel jeu plinavon ch'ella ei emoziunala e ch'ella ei aviarta pils quitaus e per ed ils basegns dils giuvenils. Ella munglass era ughegiar da tschappar en conflicts e tschentar clars cunfins, en special cu ei va per heiclias tematicas sco alcohol, fimar, «kiffar» ni problems da senutrir etc. Ina dinamica da gruppa negativa e nuscheivla sto la scola exnum plidentar! Ina buna scola duess era esser ina sauna scola.

Anavos tier Antoine de Saint-Exupery

Ina buna scola relai pia ils scolarAs cul pli grond desideri pusseivel suenter la vasta, infinita mar, suenter la veta e cun ina pli clara egliada el futur.

Nies fegl raumenta adina puspei da ses eveniments en scola media mercantila. Relaziuns amicablas cun magisterAs sco era cun conscolars vegnan tgirai vinavon. Jeu sundel perschuada che la scola media mercantila ha midau ina part da sia veta el senn positiv.

